

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В.І. ВЕРНАДСЬКОГО
Навчально-науковий гуманітарний інститут
Кафедра психології та педагогіки**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Директор інституту

О.О. Ляшко
«__» _____ 2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ПСИХОЛОГІЯ УПРАВЛІННЯ»

за спеціальністю

Теплоенергетика - 144

галузі знань Електрична інженерія - 14

Навчально-науковий гуманітарний інститут

Київ - 2019 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «**ПСИХОЛОГІЯ УПРАВЛІННЯ**» складена для здобувачів вищої освіти відповідно до програми підготовки фахівців за спеціальністю **ТЕПЛОЕНЕРГЕТИКА - 144**, ступеня вищої освіти «магістр», **денної** та **заочної** форми навчання.

Розробник: Виногорова Вікторія Євгенівна, завідувач кафедри психології та педагогіки Навчально-наукового гуманітарного інституту Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського, кандидат педагогічних наук, доцент та Журавель Альона Петрівна викладач кафедри психології та педагогіки Навчально-наукового гуманітарного інституту Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри психології та педагогіки (назва кафедри)

Протокол від 29 серпня 2019 року №1.

Завідувач кафедри психології та педагогіки В. Є. Виногорова

© В.Є. Виногорова, 2019 рік

© А.П. Журавель 2019 рік

© ТНУ, 2019 рік

1. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумови до вивчення дисципліни: «Психологія управління».

Програму вивчення навчальної дисципліни «Психологія управління» розроблено відповідно до освітньо-професійної програми підготовки здобувачів ступеня вищої освіти «Магістр» за спеціальністю Теплоенергетика – 144 галузі знань Електрична інженерія - 14. Вивчення навчальної дисципліни є наукові уявлення про психологічні особливості управлінської діяльності, головні напрями та особливості діяльності менеджера, проблеми професійного вдосконалення управлінця-лідера, а також вимоги до особистості керівника і шляхи його професійного становлення. Забезпечуючі дисципліни: „Управління інноваційними проектами в теплоенергетиці”, “Менеджмент в енергетиці”.

Метою викладання навчальної дисципліни є формування у студентів теоретичних знань та практичних навичок, які становлять основу професійної діяльності керівника, а також форми та методи роботи з різними категоріями населення, вплив соціальних інституцій на процес соціалізації, соціальної адаптації та управлінської діяльності особистості з метою підвищення ефективності використання людських ресурсів.

Очікувані **результати навчання** з дисципліни «Психологія управління» (згідно освітньо-професійної програми ПРН1, ПРН2, ПРН3).

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні опанувати наступними компетентностями:

Загальні компетентності:

ЗК-1. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК-2. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми з фаху.

ЗК-4. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК-5. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

ЗК-7. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК-9. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.

Форма підсумкового контролю успішності навчання студентів – залік.

На вивчення навчальної дисципліни заплановано 90 годин 3 кредити ECTS.

Консультативну допомогу здобувачі вищої освіти можуть отримати у науково-педагогічних працівників кафедри психології та педагогіки, які безпосередньо проводять заняття або звернувшись з письмовим запитом на електронну пошту за адресою alen529@ukr.net.

Програма навчальної дисципліни складається з таких розділів (2) та відповідних тем (7):

Розділ 1. Психологічні передумови ефективного управління в організації

1. Роль психології управління в системі психології. Психологічні закони управління.
2. Психологічні властивості управлінської діяльності: стиль управління, управлінські функції. Сучасні теорії управління.
3. Особистість працівника та його психологічна структура.
4. Лідерство та керівництво в організації.

Розділ 2. Психологічні особливості управлінської діяльності

5. Психологічні основи управлінських рішень.
6. Психологія управлінської роботи з колективом.
7. Психологія мотивації трудових відносин.

2. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів ECTS - 3	Галузь знань Електрична інженерія - 14	Вибіркова	
	Спеціальність «Теплоенергетика» - 144		
Кількість розділів -2 (7 тем)	Спеціалізація:	Рік підготовки	
		2-й	-й
Загальна кількість годин - 90		Семестр	
		3_-й	-й
	Ступінь вищої освіти: «магістр»	14 год.	
		год.	год.
		Семінарські	
		14 год.	
	год.		
	Практичні		
	год.		
	год.		
		Самостійна робота	
		62 год.	
		год.	
		Вид контролю: залік	

4. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ТА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

На семінарських заняттях, на основі самостійного опрацювання спеціальної та довідникової літератури, студенти набувають нових знань; закріплюють, розширюють та поглиблюють знання, отримані на лекціях, розкривають суть понять, питань, проблем, пов'язаних з темами, що вивчаються. При підготовці до семінарських занять студенти набувають умінь та навичок працювати з літературними джерелами: конспектувати, аналізувати, узагальнювати та викладати їх суть аудиторії; розвивають свої мисленнєві та мовленнєві можливості, професійні здібності.

Студентам рекомендується вести зошит з підготовки до семінарських занять, у який заносяться основні позиції з теми, виходячи з лекційного заняття; у якому представлено конспекти рекомендованих першоджерел з тем, питань, що виносяться на семінарські заняття. Обов'язково зазначається, відповідно до вимог бібліографічного опису, джерело, що конспектується. У зошиті представлений матеріал має бути чітко структурований відповідно до теми курсу «Психологія управління» із зазначенням питань, які розглядаються у джерелі. У зошиті до семінарського заняття представляються результати роботи з узагальнення матеріалу, його схематизації, подання у таблицях тощо. У якості додаткової творчої роботи студентам пропонується підготовка різноманітних мультимедійних презентацій матеріалу з питань, що виносяться на семінарські заняття.

РОЗДІЛ І. ПСИХОЛОГІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ В ОРГАНІЗАЦІЇ

Тема 1. Роль психології управління в системі психології. Психологічні закони управління

Семінарське заняття - 2 год.

1. Об'єкт і предмет психології управління (ПУ).
2. Історія розвитку психології управління.
3. Закономірності управлінської діяльності.
4. Психологічні закони управління:
5. Закон непевності відгуку.
6. Закон неадекватності взаємного сприймання.
7. Закон перекручування інформації.
8. Закон самозбереження.
9. Закон неадекватності самооцінки.

Тема 2. Психологічні властивості управлінської діяльності: стиль управління, управлінські функції. Сучасні теорії управління.

Семінарське заняття – 2 год.

1. Характеристики управління.

2. Соціально-психологічні теорії⁸ управління у поглядах Ф.Тейлора, Ф. Гілберта, К. Платонова та ін.
3. Управління як діяльність.
4. Традиційний та інноваційний підходи до визначення стилів управління.
5. Функції управління.
6. Психологічні основи функції організації.
7. Психологічні основи функції контролю.
8. Сучасні теорії управління.
9. Види теорій управління.
10. Класифікація теорій управління.

Тема 3. Особистість працівника та його психологічна структура.

Семінарське заняття – 2 год.

1. Особистість. Індивідуально-психологічні, психофізіологічні властивості особистості та їх урахування в системі управління.
2. Психологічна характеристика праці особистості.
3. Активність особистості як форма вияву її індивідуальності, творчості та професіоналізму.

Тема 4. Лідерство та керівництво в організації.

Семінарське заняття – 2 год.

1. Лідерство як психологічний феномен.
2. Теорії лідерства.
3. Керівництво як основа управлінської діяльності.
4. Стили керівництва.

РОЗДІЛ П. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Тема 5. Психологічні основи управлінських рішень

Семінарське заняття - 2 год.

1. Специфіка цілепокладання.
2. Основні правила мотивації.
3. Підходи до вивчення процесу прийняття управлінських рішень.
4. Діяльнісні характеристики процесів ПУР.
5. Індивідуальний і груповий аспекти в процесах ПУР.

Тема 6. Психологія управлінської роботи з колективом.

Семінарське заняття - 2 год.

1. Групова структура та її вплив на ефективність управління.
2. Комунікативна структура організацій.
3. Типи і форми управлінського спілкування.

Тема 7. Психологія мотивації трудових відносин.

Семінарське заняття - 2 год.

1. Сучасні теорії мотивації праці.

2. Стимулювання трудової діяльності.⁹
3. Проблеми управління трудовою мотивацією трудових відносин.
4. Форма і система оплати праці робітників.
5. Мотелі мотивації трудової діяльності.

5. ЗАВДАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ п/п	Тема та питання для самостійного опрацювання	Навчальна діяльність	Результат
1	Тема 1. Роль психології управління в системі психології. Психологічні закони управління.	Письмовий аналіз літератури	Конспект
2	Тема 2. Психологічні властивості управлінської діяльності: стиль управління. Сучасні теорії управління. управлінські функції. Традиційний та інноваційний підходи до визначення стилів управління. Функції управління. Соціально-психологічні теорії управління у поглядах Ф.Тейлора, Ф. Гілберта, К. Платонова та ін.	1. Письмовий аналіз літератури 2. Вивчення матеріалу.	Конспект.
3	Тема 3. Особистість працівника та його психологічна структура. Психологічна характеристика праці особистості.	3. Вивчення матеріалу.	Конспект, доповідь.
4	Тема 4. Лідерство та керівництво Теорії лідерства в організації.	1. Письмовий аналіз літератури. 2. Самоаналіз. 3. Вивчення матеріалу.	Конспект, доповідь.
5	Тема 5. Психологічні основи управлінських рішень. Підходи до вивчення процесу прийняття управлінських рішень.	1. Письмовий аналіз літератури. 2. Вивчення матеріалу.	Реферат, конспект.

6	Тема 6. Психологія управлінської роботи з колективом. Типи і форми управлінського спілкування.	3. Письмовий аналіз літератури. 4. Вивчення матеріалу.	Реферат, конспект.
7	Тема 7. Психологія мотивації трудових відносин. Мотелі мотивації трудової діяльності.	1. Письмовий аналіз літератури. 2. Вивчення матеріалу.	Конспект, доповідь.

6. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Індивідуальні завдання є однією з форм організації навчального процесу у вищих закладах освіти, яка передбачає створення умов для як найповнішої реалізації творчих можливостей студентів і має на меті поглиблення, узагальнення та закріплення знань, які студенти одержують в процесі навчання, а також застосування цих знань на практиці.

Навчальний та науковий реферат - це письмовий твір, в якому розкривається тема на базі присвячених їй друкованих праць. Таким чином, основою написання реферату є ретельне вивчення літературних джерел з даної тематики. Характерною ознакою реферату є досконале знання автором реферату друкованих праць - монографій, статей, підручників тощо. Але не слід вважати, що автор реферату повинен тільки зводити основні положення друкованих праць. У більш широкому сучасному розумінні реферату притаманне творче начало - його автор може проявити самостійність в процесі написання.

Теми рефератів

1. Метод експерименту в психології управління.
2. Методи вивчення соціально-психологічного клімату колективу.
3. Соціально-психологічні складові й форми управлінського спілкування.
4. Типи керівників у психології управління.
5. Менеджер і стиль керівництва.
6. Організаційна культура менеджера.
7. Психологія ділової бесіди.
8. Психологічні особливості публічного виступу.
9. Ділова гра в психологічному дослідженні.
10. Імідж та його психологічні складові.
11. Психологічні аспекти управління трудовим колективом.
12. Формальні й неформальні структури у трудовому колективі.
13. Рівні та стадії розвитку колективу.

14. Психологічна складова проблеми підвищення ефективності праці.
15. Формування й регулювання соціально-психологічного клімату трудового колективу.
16. Управлінські конфлікти.
17. Психологічні методи врегулювання конфліктних ситуацій.
18. Конфлікти у трудовому колективі й шляхи їх вирішення.
19. Психологічні методи прийняття управлінських рішень.
20. Методи організації групової дискусії при виробленні управлінського рішення.
21. Способи прийняття ефективних управлінських рішень.
22. Нововведення, його типи й процес здійснення інноваційних змін
23. Особливості психології управління в комерції.
24. Психологія керівництва в трудовому колективі.
25. Стиль роботи й спосіб життя керівника.
26. Взаємозалежність здоров'я й ефективного управління.
27. Система методів практичної психологічної роботи в управлінні.
28. Психологічні методики діагностики управлінських здібностей.
29. Тренінгові психологічні методики розвитку майстерності керівних кадрів.

7. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання можуть бути:

- стандартизовані тести;
- командні проекти;
- реферати, есе;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- написання есе;
- письмова доповідь.

8. КРИТЕРІЇ ТА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Вид занять	Кількість	Макс. балів	Разом
Робота в семестрі			
Експрес опитування	6	3	18
Виступ	4	2	8
Письмова доповідь	8	3	24
Участь у рольовій грі	2	5	10
Розв'язання методу кейсів	3	3	9
Написання есе	3	3	9
Підсумкова робота	1	20	20
Всього			100

8. ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	відмінно	A	відмінне виконання
80-89	добре	B	вище середнього рівня
75-79		C	загалом хороша робота
66-74	задовільно	D	непогано
60-65		E	виконання відповідає мінімальним критеріям
30-59	незадовільно	FX	необхідне перескладання
0-29		F	необхідне повторне вивчення курсу

9. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

13

Основна література

1. ...
1. Бандурка А.М., Бочарова С.П., Землянская Е.В. Психология управления. – Харьков: ООО «Фортуна-пресс», 1999. - 464с.

Додаткова

2. Анцупов А. Я., Шипилов А. И. Конфликтология. — М.: ЮНИТИ, 2002. — 591 с.
3. Берн Э. Игры, в которые играют люди. Психология человеческих взаимоотношений. Люди, которые играют в игры. Психология человеческой судьбы. – М.: «Прогресс», 1999.
4. Вассерман Х. Менеджмент в подразделениях фирмы. – М.: Инфра-М, 1999.
5. Виноградова В.Є., Петровська О.В. Психологічні аспекти підбору персоналу в ІТ сфері. Матеріали наукової конференції «ІТ право: проблеми і перспективи розвитку в Україні» - Львів, 2016. <http://aphd.ua/publication-57/>
6. Генов Ф. Психология управления / Пер. с болг.; общ. ред. Б. Ф. Ломова, В. Ф. Венды. — М.: Прогресс, 1982. — 422 с.
7. Гримак Л.П. Резервы человеческой психики. Введение в психологию активности. – М.: Политиздат, 1989.
8. Гришина Н. В. Психология конфликта. — СПб.: Питер, 2000. — 464 с.
9. Девис Ф. Создай себе имидж/ Пер. с англ. – Минск: ООО "Попури", 1998.
10. Дизел Пол М. Поведение человека в организации. – М., 1999.
11. Дмитренко И. Стратегический менеджмент: целевое управление персоналом организации. – К.: МАУП, 2000.
12. Дуткевич А. И. Конфліктологія з основами психології управління. — Кам'янець-Подільський — 2005. — 345 с.
13. Ивановская Л.В. Анализ и проектирование кадрового обеспечения. – К., 2001.
14. Инновационный менеджмент: когда идеи летают в воздухе// Персонал. – 2000, №6. с.113-118.
15. Ишмуратов А. Т. Конфлікт і згода. — К.: Наук. думка, 1996. — 190 с. 24
16. Кабаченко Т. С. Психология в управлении человеческими ресурсами. — М.; СПб.; К.: ПИТЕР, 2003. — 400 с.
17. Казмиренко В.П. Социальная психология организаций. – К.: МЗУУП, 1993.
18. Киянов А. Управление персоналом организации. – М., 2000.
19. Киянова М.К. Технология успеха. – М., 1999.
20. Козелецкий Ю. Психологическая теория решений / Под ред. Б. В. Бирюкова. — М.: Прогресс, 1979. — 504 с.

1. ...

21. Корнелиус Х., Фейр Ш. Выиграть может каждый. Как разрешать конфликты. — М.: Стрингер, 1992. — 212 с.
22. Корнев М. Н., Коваленко А. Б. Социальная психология: Пособие. — К., 1995. — 304 с.
23. Коханов С.Ф. Выбор персонала. — К., 1999.
24. Кудряшова Л. Д. Каким быть руководителю: психология управленческой деятельности. — Л.: Лениздат, 1986. — 158 с.
25. Ладанов И. Д. Практический менеджмент: Часть III. Управление персоналом. — М.: «Ника», 2001.
26. Ложкин Г.В., Повякель Н.И. Практическая психология конфликта: Учеб. пособие. — К.: МАУП, 2000.
27. Лозанов Г. Преодоление информационных барьеров. — М., 1999.
28. Лозниця В.С. Психология менеджменту: Навч. посібник. — К.: КНЕУ, 1997.
29. Лучшие психологические тесты для профотбора и профориентации. — Петрозаводск: Изд-во «Петроком», 1992.
30. Люшер М. Сигналы личности: ролевые игры и их мотивы. — Воронеж: НПО «МОДЕК», 1993.
31. Маккей Х. Как уцелеть среди акул: опередить конкурентов в умении продавать, руководить, стимулировать, заключать сделки/ Пер. с англ. — М.: Экономика, 1992.
32. Мельник Л.П. Психология управления: курс лекций. — К.: МАУП, 1999.
33. Мескон М.Х., Альберт М., Хедоурй Ф. Основы менеджмента/ Пер. с англ. — М.: «Дело», 1992.
34. Мескон М. Х., Альберт М., Хедоури Ф. Основы менеджмента: Пер. с англ. — М.: Дело, 1992. — 702 с.
35. Методология инженерной психологии, психологии труда и управления. — М.: Наука, 1981. — 286 с.
36. Немов Р. С. Психология: В 3 кн. — Кн. 3. Психодиагностика. — М.: ВЛАДОС, 1998. — 632 с.
37. Обозов Н. Н. Психология межличностных отношений. — К.: Либидь, 1990. — 192 с.
38. Обозов Н.Н., Щекин Г.В. Психология работы с людьми. — К.: МАУП, 1998.
39. Орбан-Лембрик Л. Е. Психология управления. — К.: Академвидав, 2003. — 568 с.
40. Орбан-Лемрик Л.Е. Основы психологии управления: Монография. — Ивано-Франківськ: Плай, 2002.
41. Панасюк А. Ю. Управленческое общение. — М.: Экономика, 1990. — 112 с.
42. Парыгин Б. Д. Социально-психологический климат коллектива / Под ред. В. А. Ядова. — Л.: Наука, 1981. — 192 с.
43. Пачковський Ю.Ф. Соціопсихологія підприємницької діяльності і поведінки. — Львів.: Світ, 2000.
44. Пезешкиан Н. Психотерапия повседневной жизни: Тренинг

разрешения конфликтов. — СПб.: Речь, 2001. — 288 с.

45. Первишева Е. В. Межличностный конфликт как фактор социализации старших подростков // Автореф. дис. ... канд. психол. наук. — М., 1989. — 26 с.

46. Пирен М. І. Основи конфліктології. — К., 1997. — 270 с.

1. ...

47. Платонов Ю. П. Психология коллективной деятельности: Теоретико-методологический аспект. — Л.: Изд-во Ленингр. ун-та, 1990. — 184 с.

48. Поливанова К. Н. Психологический анализ кризисов возрастного развития // Вопр. психологии. — 1994. — № 1. — С. 61–69.

49. Психологические проблемы социальной регуляции поведения / Отв. ред. Е. В. Шорохова, М. И. Бобнева. — М.: Наука, 1976. — 368 с.

50. Самоукин А.И., Самоукина Н.В. Психология бизнеса. — М.: Изд-во ЗКСМОС, 1997.

51. Самыгин С. И. Психология управления: Учеб. издание. — Ростов н/Д: Феникс, 2000.

52. Свенцицкий А. Л. Социальная психология управления. — Л.: Изд-во Ленингр. ун-та, 1986. — 176 с.

53. . Урбанович А. А. Психология управления: Учеб. пособие. — Мн.: Харвест, 2003. — 640 с.

54. Швалб Ю. М., Данчева О. В. Практична психологія в економіці та бізнесі: Навч. посіб. для економ. спец. внз. — К.: Лібра, 1998. — 270 с. 23

55. Швалб Ю.М, Данчева В.А. Практична психологія в економіці та бізнесі – К.: Лібра, 2002.

56. Щекин Г.В. Как эффективно управлять людьми: психология кадрового менеджмента. — К., 1999.